UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Avthentica, Et Institvtiones

Bartolus

Lugduni, 1567

Rerum diuisione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96136

Visual Library

iſta accuſationis. vt C. ſi pen. ap. mors interuenerit. l. iij. q̄ꝛ ibi
durat accuſatio poſt mortē ꝑ ꝓ bona nullo. §. ſi quis tutor. no.
aliud quod ſibi tutor fuerit abſens, nec facit ſui copiā, pōt vt ſu
1 ſpectus remoueri. † Et ſic ꝙ in delictis ſi quis abſens ē pōt dam
nari, ⁊ lite cōteſtata procedit̄ ad ſententiam: q̄ꝛ hic nō dt quod
abſens fuerit lite conteſtata vel non cōteſtata. nā ſimpliciter in-
telligendum eſt. de hac materia habes. ff. de penis. l. abſentem.

LIBER SECVNDVS.

De rerum diuiſione. Rub.

1 ☞ Piſcandi ius qualiter ſibi quis acquirat, ⁊ qualiter eo pri
uetur

SUperiore. Flumina aūt omnia ⁊
portus. In iſto. §. di-
citur ꝙ ius piſcandi eſt cōmune. l. publicū ra
tione cōmunitatis hʒ. Sʒ q̄rit gl. Pone ꝙ in
diuerticulo fluminis aliquis longo tēpore pi
ſcatus eſt ſolꝰ, alius vult piſcari, poteritne ille
aliū ꝓhibere: dic ꝙ ſi alij volebāt piſcari. ⁊ ip-
ſe ꝓhibeat eos id eſt poſt ꝓhibitionē lōgo tpe ſolus piſcatus ē
dico qđ acquiſiuit ſibi ius piſcandi, ⁊ alio poterit prohibere: ſʒ
ſi occulte piſcabat in quodā diuerticulo fluminis, ⁊ ita fecit diu,
nec aliquē inueniebat, imo ſolus piſcabat: q̄ꝛ ita cōtingebat de
facto tpe ſic faciendo lōgiſſimo nō acquiret ſibi ius piſcādi, quin
⁊ alij pnt piſcari. vñ dicicit lex, ſi habuiſti domū tuā depreſſam
iuxta meam ⁊ hoc tpe de quo nō extat memoria ⁊ vis eleuare,
potes ſʒ cū voluiſti eleuare ꝓhibui, ⁊ poſt ꝓhibitionē tenuiſti de
depreſſam lōgo tpe, acquiſita eſt mihi ſeruitꝰ altius nō tollendi:
hoc eſt ꝙ dicit lex. C. de ſerui. ⁊ aqua, id eſt, prima ⁊ tertia. Sic
1 vides † ꝙ ius piſcandi tpe poteſt amitti, ſed ſuperior pōt me ꝓ-
hibere: nā nos videmus quod ipſi prohibent piſcationes ⁊ ve-
nationes. Dicendū qđ nō eſt de iure: ſʒ imperator poſſet ꝓhibe
re, ſed eodem errore quo dicunt eſſe ſuperiores ī terra ſua, ⁊ ſic
imperatores non habere ſuperiorem, eodem errore poſſet hoc
prohibere: ⁊ quod imperator poſſit hoc prohibere probo:
quia viam publicam populus non poteſt amittere non vtendo
nec aquam poteſt quis ducere per viam publicam: quia fieret
iniuria: ſed imperator poteſt concedere ductum aque, ⁊ ſic via
que publica eſt prohibere. vt ff. de ſerui. l. ſeruitutes. licet hoc
dicat ſine incommodo publico.

Riparum quoque. Ibi dr̄ qđ vſus riparū ⁊
fluuiꝰ publicus eſt pro-
prietas eorū quorum predijs adherent. Et hic quedā additio,
ꝙ ſi viua pubica īteruenit inter predia ⁊ ripas fluminis, dic ad
huc idē ꝙ eorū eſt proprietas riparū quorū ſunt predia ꝓximi
ora: q̄ꝛ via nō imponi hoc ſicut nec incrementū alluuionis. ff. de
acqui. rerum do. l. maritus. alias maritimus. Sed quoniā ſimi
liter proprietas locorū ⁊ riparū maris nō eſt eorū quorum pre
dijs adherent. gl. ſignata. ſ̄. eo. tit. § . ſi. ⁊ quid naturali iure ſu
per illo verbo ⁊ hoc per littora maris. Sed dicas qđ parū lucra
tur ille cuius eſt ꝓprietas ripe fluminis cū vſus eiꝰ ſit publicꝰ
vt dicit lex ꝙ vſuſfructus ſi perpetuus ſit, alicuius proprietas
eſt inutilis. ff. de vſu. l. iij. §. tñ inde queritur cum vſus riparū flu
minis ſit publicus, ⁊ perpetuꝰ eorū ꝓprietas eſt inutilis, qua-
re ergo concedit lex. Dicendū ꝙ ſi ſemper alius perciperet fru
ctus ⁊ vſuſfructus ꝓprietas eſſet īutilis: ſed hic loquit̄ de certo
vſu. l. nauigīj: q̄ꝛ ibi nauigantes poſſent naues exonerare, ⁊ ex-
ſiccare retia. ſi tñ ſunt ibi fructꝰ, vel arbores fructifere, lʒ vſꝰ ri-
gandi vel retia exſiccandi in illa arbore ſit publicꝰ tñ fructꝰ ſunt
eius cuius eſt proprietas ripe ⁊ proprietas arboris.

1 ☞ Differentia inter publica ⁊ communia.
2 Communis res illa dicitur, que pluribus ſe offert īter ceteras.
3 Portus maris an ſit publicus tantum non communis.
4 Vie an ſint publice, ⁊ qualiter intelligantur.

Littorum quoque. Hic dr̄ qđ vſus littorū
maris ſit publicus. Si
gnat gl. ꝯrium. ſ̄. eod. §. ⁊ quidem naturali iure, vbi dicitur ꝙ v
ſus littorū maris eſt cōmunis argumentum hoc ſoluebat Pla
cētinus, ꝙ cōmunia ſunt publica, ⁊ ecōtra publica ſunt cōmunia
ſed gl. reprobat Placentium ⁊ ſoluit contrariū quia exponit.
Hic vſus littorū maris eſt publicus, id eſt, cōmunis. ⁊ ſic concor
dat cū §. ſ̄. eod. ⁊ quidem naturali iure. ⁊c. Dicas quod opinio
Placentini bona eſt ⁊ illi qui eū reprehenderūt nō ītellexerunt
eum vñ vide rationē quare motꝰ fuit Placentinus, ⁊ videbis ſi
1 bene dixi vel nō. ¶ † Sed videamꝰ primo que eſt differētia iter
publica ⁊ cōmunia. Certe in hoc differunt: q̄ꝛ cōmunia ſunt om
nium animātium. vñ hic dt litera. ſ̄. eo. §. Quedā enim naturali
iure cōmunia ſunt ōnium animalium. vñ hic dʒ eſſe in litera ani-
malium licet quidā libri non habeāt. Publica dicunt̄, quaſi po
pulica q̄ꝛ magis appropriāntur hominibus. Unde ſub populo
animalia nō cōtinent̄. vñ publica id eſt, quaſi populica. vt ī. de pu
blic. iudi. in prin: certe cum dicit litera q̄ ſunt publica, dt flumi-
na, etiam portus eorum ſunt publici: iō ius piſcandi oibus cō-
mune eſt. non dicit omnibus animalibꝰ vt ſ̄. eod. §. flumina. Itē
cōmunia ſunt maioris cōmunitatis, quā publica: vnde pluribꝰ
ſe offerunt, vt aer, mare, aqua de celo profluens litora maris vñ
appropriant ſibi hoc nomen cōmune. Sʒ flumina nō tot offerūt
ſe, ſicut ⁊ mare. vnde nō ſunt tante cōmunitatis. Unde hoc no
mē cōmune appropriant ſibi res ille q̄ inter ceteras pluribꝰ ſe
offerūt, vt mare, aer, aqua de celo profluēs, ⁊ littora maris. Alie
que nō tot. ſe offerunt, hoc nomen publicum ſibi retinu-
erūt. ⁊ ſi vides differētiā inter cōmune ⁊ publicū. Modo ve
niamus ad oppoſitione ꝫ Placētini. Ipſe dicit publica cōm
munia, ⁊ cōmunia publica: videamus primo differētiā. Mare ē
commune omnibus animalibus ⁊ equis ⁊ hominibus ſimiliter
2 ⁊ flumē. Dicit Placentinus. ¶ † Quidam ſunt vſus maris qui
ſunt communes omnium animalium, vt libere abluere quidam
hominum tantum, vt nauigare: ſed mare in ſe commune eſt om
nibus ſe offert, ⁊ in nullius dominio eſt. ⁊ ita dicit ipſe de flumi
nibuus. Flumina in ſe cōmunia ſunt, ⁊ omnibus ſe offerunt: ſed
quidam vſus ſunt communes. ⁊ quidam publici ⁊ communicant
ſe ſolum hominibus vnde dicit publica eſſe cōmunia ⁊ cōmunia
eſſe publica. Ad rationes aliorum reſpondet quod dicit litera.
ſ̄. eod. §. ⁊ quidem, quod littora maris ſunt communia, ⁊ poſtea
dicit in iſto §. littorū ⁊c. ꝙ eorum vſus eſt cōmunis, ⁊ publicus: ⁊
verum eſt quidā ſcilicet qđ competit hominibus tantum, vt na-
uigare. Que eſt igitur ratio publicorū ⁊ cōmuniū. ex quo mare
hʒ vſus cōmunes ⁊ publicos. ⁊ ſimiliter ea que publica debent,
tur, vt littora habent vſus cōmunes ⁊ publicos: Certe iā dixi ꝙ
res illa que pluribus ſe offert inter ceteras cōmunis dicitur. ⁊
appropriat ſibi nomen comune: ⁊ hoc eſt mare: ⁊ ideo licet cōmu-
nia ſint publica ⁊ publica cōmunia tamen quo ad illā rē diſtīcta
ſunt: ⁊ mare dicitur cōmune flumen ⁊ publicum. Item homines
magis ſibi appropriant quo ad vſum flumē. quā mare ſunt enī
multe partes maris in quibus non nauigat̄ nec huiuſmodi vſui
animantium plus ſeruient iſta quatuor, mare, aer. aqua de celo
profluens ⁊c. quam flumen. vnde hoc inſpecto reperiuntur ſub
3 nomine cōmunis. Sʒ quare dicit Placentinꝰ ꝙ † portus maris
eſt publicus tm̄ nō communis: vñ ī omni reſpectu dicit ipſos eſſe
publicos: Dicendū eſt qđ hoc dicit q̄ꝛ portus non ſeruiūt homi
nibus vel alijs animātibus, hoc eſt gratia hominū vnde portus
publicus dicitur, ſed falſum eſt poteſt enim dici cōmune publi-
4 cū, quo ad diuerſos vſus, vt ſupra dictū eſt. ¶ † Itē patet ꝙ cum
dr̄ quod vie ſunt publice, intellige ſunt publice non vnius popu
li: ſed ſicut flumen quo ad nauigationē omnium populolorum:
ſic ⁊ vie omnimin populorum: vnde in via publica in partibus
iſtis tm̄ habent quo ad Deum illi de Anglia, quā illi de partibꝰ
iſtis ⁊ hoc intelligo de vijs in littoribus q̄ ducunt de villa ad vil
lā. Hoc dico, q̄ꝛ quidam qui habebat ab vtraque parte vie fun-
dos proprie dictos, impetrauit a ciuitate vel a domino terre ꝙ
tolleretur inde via, ⁊ alia loco daret ampliorē, ſibi cōceſſum fuit
Certe non potuit concedi q̄ꝛ oēs tangit. ⁊ ꝙ omnes tāgit ab om
nibus concedi debet. Unde cum via ſit publica non amittitur
non vtendo. ff. de via publica. l. via publica. ⁊ quod omnes tan-
git ⁊c. dicitur. ff. de authoritate preſtan. l. vlti.

In communem autē locum ⁊c.
Ibi dicitur ꝙ in locum communē puta vnus ſociꝰ non pōt mor
tuum inferre alio inuito. vnde melior eſt cōditio ꝓhibētis. ⁊ hoc
intellige ſi aliquis vellet vti ratione ad illum locum ad quē eſt
non eſt melior conditio prohibentis: ſed ſi velit vti ad vſum ad
quē non eſt deſtinata tunc eſt melior ꝯditio ꝓhibētis. ⁊ hoc eſt ꝙ
ꝓbatur. ff. pro ſoci. l. cum duobus. §. itē Mella. alias incipit. l.
ſumitur fratres an. recedit. ille. §. religioſuʒ. ⁊ ſup illo vbo mor
tuum, ſignatur quedā gl. Et in fin. dicitur ꝙ caput inferatur par
tibus cōparibus in dominio, ſed locū venter locus eſt religioſꝰ
hic allegat. l. ad hoc ſicut propter illud generale q̄ꝛ īpediunt ſe
cōcurſu ſed certe illud hʒ locū ꝙ aliqua impediunt ſe cōcurſu niſi
ſi ſuccurrenti dederint certum. Sed qñ voluntate dominorum
pro equalibus partibus capitur in diuerſis locis infertur ꝙ do
num habent ipſi: ideo dico ꝙ vterque eſt religioſus arg. ad hoc
ff. de ſerui. ruſtic. predi. l. via conſtitui in. §. ſi. fundus.

Item ſi alienus. Ibi facit gl. queſtionē. Pone
qđ vſufructuarius conſentiat
proprietario vt inferat mortuum in fundo in q̄ habet vſumfru-
ctum

etũ, ⁊ antequã inferatur vel pars peniteat, nihilominus poterit inferri: q2 ſufficit ſemel cõſenſiſſe. Tu dic ↄ̃rium ꝙ ſi cõſenſi vt tu inferas in fundum meũ mortuũ, ⁊ antequã inferas diſſenſio: ſed ſi inferas non facit locum religioſum vnde poſſum penitere, ⁊ te prohibere. Sed ſi pactum fuit obligatorium, ex quo cõſenſu poteris agere ↄ̃ me ex illo pacto vel agis de dolo: vnde ſi cõſenſi q ſi ex fundo meo ſalem extraheres, antequã extraheres poſſuz prohibere, ſed poſt non: q2 iam tuum eſt: hoc eſt quod probatur ff. de do. cũ ſaxum. ⁊ ff. de dolo. ſi cũ mihi in reſiduo lectionis ti. ſi vbi dominus meus ad hoc loco in inſtitu. ẽ. eod. tit. §. in locis vbi debent dici.

1 ¶ Theſaurus an fiat occupantis.
2 Inuenta in litore maris quando fiant inuentoris.
3 Inuentor lapilli an plus grauetur, quam inuentor theſauri.
4 Inter iſta duo non eſt differentia quo ad acquiſitionem dominij.

Item lapilli. Et in iſto. §. determinat de modo acquirẽdi ꝑ occupationẽ ſicut in precedẽtibus. vñ dt gl. ſignata in fin. huius. §. ſuper illo verbo ſtatiz fiũt inuentoris. dicit gl. ⁊ bene. ¶ † Item dominium occupat, vnde lapilli ⁊ gẽme q̃ ſunt in litore maris ſi mõ, nulli⁹ ſunt fiunt occupantis. In theſauro dicit glo. aliud eſt: q2 theſaurus eius eſt: q primo aduenit, id eſt vidit. ñ ei⁹ qui primo occupauit. vñ ſi eſſent duo equitãtes, ⁊ vn⁹ primo viderit theſaurũ, tamẽ qui vltimo vidit ſi primo occuparet nõ ſibi acquireret. ſz eſſet ei⁹ q primo viderit ſ̃m gl. ⁊ allegat ad hoc. j. eod. tit. §. theſauros dicit qd non eſt verum. vnde ſicut illa que inueniuntur in litore maris fiunt
1 inuentoris per occupationem: † ita d' ces in theſauro, ꝙ q prius apprehenderit non qui prius viderit, habebit dominiũ. de poſſ. theſauri tamẽ habes ꝙ acquiritur per occupationẽ, vt. ff. d acquirenda poſſeſſione. l. iij. §. neceſſarius. Itẽ dicas in dominio ⁊ hic per. §. qui theſauros. in illo. §. dicitur qd dominium theſauri eſt ei⁹ qui apprehẽderit. vñ ſub verbo inuenire continetur ⁊ apprehendetur. C. de fideiuſſ. l. ſi barſatorã. dicunt illi qui ſuſtinẽt gl. q ille qui inuenit theſaurũ acqrit dominiũ ſibi in apprehẽſione.
3 ſec⁹ in illis q̃ in litore maris inueniũtur. ¶ † Ep3 ꝙ apprehẽdit ad hoc ꝙ dñiũ acqrat. Reddũt rationẽ diuerſitatis talem: Qui inuenit gẽmã in litore maris, totũ eſt ſuũ inuenientis: ſed ſi qs inueniat theſaurũ fundo alieno, nõ eſt tot⁹ ſuus, imo ille in cuius fundo inuenietur, h3 medietatẽ: ⁊ ſic grauatur plus inuentor theſauri q̃3 lapilli: ⁊ imo plus innatur vt vidẽdo ſolũ acquirãt dñiũ theſauri: ſed acquirendo dominium lapilli, non ſolum viſus ſed apprehenſio reqratur, ⁊ hoc per illud generale. q in vno grauatur, in alio releuat, vt ff. d iure gen. cũ q. ¶ † Sed certe ſi poneres
4 ꝙ inueniret quis theſaurum in loco qui nullius eſt: ſicut in litore maris ſimiliter eſſet totum inuenientis: vnde iſta rõ nulla eſt. Itẽ alij dicunt de hoc loqui de inquiſitione dominij eorũ q̃ nunq̃ fuerunt in dominio alicui⁹: ideo dificilius acquiruntur, ideo exigitur apprehenſio: ſed theſaurus fuit in dominio alicui⁹ qm̃ theſaurus eſt vnius depoſitio pecunie a tpe a quo non extat memoria. vt. ff. de acquir. re. do. l. nunq̃. §. theſaurus. Hec ratio nõ videtur valere qm̃ idem cõcluderet in derelicto, ꝙ tamen nõ eſt, vt. j. §. ſi. tamen non credo differentiam eſſe inter iſta duo quo ad acquiſitionem dominij, vt dixi.

Preterea. Qd per alluuionẽ in agro. Ibi dicitur qd ſi vis fluminis vno ipetu aliq̃3 partẽ fũdi tui in fundo alicuius portauerit, ſi ibi fuit diu ita ꝙ radices egerit arbores, q̊ ille cruſte applicate inherebãt, vel cruſta iũcta fuit terre cui applicata eſt, ſit illi⁹ cui⁹ eſt fund⁹ vel terre cui applicata eſt. dñs tãtũ illius h3 actiõẽ in factum ad eſtimationem. dicas quod falſum eſt ⁊ lex illa q̃3 glo. inducit. ff. de rei ven. l. ſi furnum tuum. §. de arbore, loquitur de hoc quod accreſcit actu ſine facto hominis hoc de eo quod accreſcit vi fluminis: vnde cõqueritur d flumine, ⁊ ſicut flumẽ ſibi abſtulit, ita poterit ei dare: vñ vbi emolumenti poterit eſſe ibi ſit ⁊ onus. vnde nullã actionem habebit. ff. de acquirenda rerum domi. leg. j. §. alluuio. ff. de regulis iuris ſecundum naturam.

1 ¶ Materiã alienã ſi aliquis ſpecificet, illa ſpecies efficitur ſua tribus conquerentibus.

Cum ex aliena materia. Su ꝑ illo verbo facta eſt quedã gl. q2 ſi aliquis ſpecificet materiã alienã, illa ſpecies efficitur ſua tribus cõcurrentibus, qd habeat bonam fidem qui ſpecificat, qd credat materiã ſuã eſſe, ⁊ quod ſuo voto hoc faciat. ⁊ ꝙ materia non poſſit reddere ad ſua vitia ex vitijs alienis ⁊ melle alieno faciat mulſum. poſtea q̃rit gl. multas rationes. † Quid ſi duo ſpecificauerint materiã alienã q̃ erat tertij vt domus aliena de melle alieno fecerit mulſum. habuit bonã fidẽ ꝙ cõdebãt cum debeat materiam ſuam pro parte. alius malã fidem q2 ſciebat alienam dicit gl. qd illa ſpecies ſeu illud ſpecificatum erit commune ſpecificãtis bone fidei ⁊ dominium eius: quia ille ſpecificãs q malã fidem habebat nihil habebit. eodẽ modo ſoluit ſuã queſtionẽ. Pone ꝙ vnus ſol⁹ ex diuerſorũ materijs ſpecificauit, ⁊ pro vna materia habuit bonã fidẽ ꝑ alia mala. Reſpõdeo primo reſponſum eſt Gayus. Itẽ qui ſpecificauit vnus ſolus ex materia ali⁹ partim habuit bonã fidẽ, partĩ habuit malã fidẽ eodẽ mõ reſpõdet. Quid ſi vn⁹ ex m̃ria aliena. puta vn⁹ ex melle alicuius fecit mulſum, ⁊ partim fecit nomĩe ſuo, ⁊ partim nomie Titij dñs me⁹ dt ſimiliter ꝙ tũc ſpecificatũ erit cauſe ſpecificãtis ⁊ dñi. In iſta ſolutione vltime q̃onis bene cõcordat dñs meus in glo. qd iſtud ſpecificatum erit cauſe partim ſpecificantis nomine ſuo ⁊ partiz domini cuius nomine partim ſpecificauit ⁊ hoc intelligit ſi dñs ratum habuit, ſed in omnibus alijs queſtionibus precedentib⁹ ꝙ ſpecificatum ſit cõmune ſpecificantis ⁊ domini, dicit domin⁹ meus ꝙ falſum eſt nec hoc dicunt leges quas glo. hic adducit. Quid ergo erit dicendum ꝙ inſpiciendũ eſt ex parte cuius magis eſt, ⁊ ſic qualia ꝙ nobilius vt minus cedat maiori ⁊ ignobili⁹ nobiliori. ⁊ ſic totum ſpecificatum erit alterius ſpecificantiũ vt. ff. de acquir. re. domi. l. quicqd. §. vltimo. vbi min⁹ cõcedat maiori. ⁊ ſic qualia ſunt ꝙ eſt minoris pretij id eſt nobilius ei cedat qd eſt maioris. ⁊ loq̃tur ibi informantis ſimiliter totum eſt vnũ per formationem.

1 ¶ Purpura accedit veſtimento, ⁊ ſic quantitas antecedit dignitatem.
2 Numer⁹ ſi reperitur equalis in electiõe, recurrit ad dignitatẽ.

Si tamen alienam purpuram.

Ibi dicit qd ſi aliq̃s alienã purpurã inſeruit ſuo veſtimento, purpura ſit illius cuius ſit veſtimentũ. vnde dt litera, ⁊ qui dominus fuit purpure quaſi dicat, mõ non eſt ille cuius fuit purpura h3 actionẽ furti, id eſt, ↄditionem furtiuã ↄ̃ furem qui ſurripuit, ſiue ipſe fecit veſtimentum, ſiue non. Sed quero, vtrum habet, rei vẽdicationem: Dicit qd ſic ſi ita ſit qd fur qui veſtimento ſuo intexuit qua fur ſemper eſt in mora: ⁊ ſi poſt morã res perijt, nihilominus cum in mora eſt. tenetur ad rem ideo fur, etiam rei vend. tenetur ſi fecit teſtũ: Sed ſi alias fecit fieri, non tenetur illi rei vendicatione: vnde dominium eſt extinctum, vt ad preſens non poſſit vendicari, ſed ſi ſeparetur per actionem ad exibẽdum, bene vendicabitur. vnde melius diceretur qd ceſſat dominium per iſtã acceſſionem quã qd extinctum ſit, vnde aliter dicitur obligatio extincta ceſſans ⁊ vt. ff. de verborum obligationibus, inter ſtipulãtis. §. ſacramenta. ff. de ſolu. q res. §. areã. Nota igitur diligenter qd dicit litera qd vẽdicari non põt purpura vel ũ eſt ab illo qui intexuit ſi fur eſt ille qui intexuit: q2 fur ſemper eſt in mora vt dictũ eſt, ⁊ ſi periret res poſt morã nihilominus teneretur rei vẽdicatione. ſic ⁊ hic ex quo poſt morã intexuit. ⁊ qd fur in mora ſit ſemper, habetur. ff. de rei vendicatione itẽ verba tamen in fine. † Itẽ nota hic qd dicit litera, qd purpura cedit veſtimento: ⁊ ſic quãtitas antecedit dignitatẽ. vnde in electione numerus q2 quãtitas eſt, ſemper precedit: ſed vbi eſt equalitas ex parte quãtitatis, q2 partes ſunt equales numero tũc habetur recurſus ad dignitatem, ⁊ ad pretiũ vt. ff. eo. l. quicquid. §. vbi. ⁊.
2 ff. de pactis. l. ſi plures Cay⁹. ¶ † Sequitur verſicul⁹. Qd ſi fortuitu. vbi dicitur qd ſi ſine voluntate dominorũ, materie eorum confuſe fuerint a quodam tertio, iſtud cõmune eſt, ſi ſeparari non poſſunt materie: ſz ſi ſeparari poſſent nõ eſſet illud cõmune: ſed ſi voluntate dominorũ etiã ſi ſeparari poſſent materie, illud cõmune eſſet. hoc facit ad qd deſtinatione noſtra ſcz dominorum ſit diuiſi fruſtrorum ſed deſtinatione cuiuſdam alterius nequaquam ſic intelligo. ff. de leg. l. quod in rerum natura. in fine.

1 ¶ Frumentum duorum ſi miſtum fuerit contra eorum voluntatem, qualiter vnus agat contra alium.
2 Et quid ſi voluntate eorum miſtum eſt.

Quod ſi frumentum. Verſicu. qd ſi alterutro ſignatur ibi q̃dã gl. ſuper illo verbo cõpetit, q̃ valde difficilis eſt ad intelligendũ, ⁊ tãgit duas lecturas in iſto: ⁊ prima vt loquatur princ.
1 iſtius verſiculi ſz ſi ab vltro alterutro. † Quãdo frumẽtum duorum miſtum fuit cõtra eorum voluntatem ſed impoſſibilis eſt eorũ ſeparatio, q2 tunc cõmune eſt, ⁊ agitur rei vend. vt grana ſua vnuſquiſq3 vendicet, q2 non põt diſcerni, vt dictum eſt que ſunt grana vnius ⁊ que ſunt grana alterius ſed agitur cõmuni diuidẽdo, id eſt petere frumentũ pro qualitate id eſt quãtitate ille qui pl⁹ habebit, vel pretioſus frumẽtũ habebat illi plus reſtituatur de frumento vel pl⁹ in pretio. hoc dt vſq3 ibi, arbitrio ⁊c. ab iſto loco vſque in finẽ loquitur cũ miſtũ fuerit frumentũ duorũ, ſine eorum voluntate, ⁊ ſeparatio poſſibilis eſt: q2 tunc non ſit cõmune, ⁊ augetur rei vendicatione: ⁊ quilibet grana ſua vẽdicabit, ⁊ tunc exponet litera quale, id eſt quota. hoc vult dicere gl. in princ. vſq3 ibi idem dic ⁊ primum caſum tãgit vſque ibi. ſi aũt apparet alio mõ ponitur ⁊ legi, vt ſit totũ vnus caſus ⁊ ver. iſte, ſi ab alterutro

a ſui pꝛin.vſque in finē loquitur quando ſm voluntatem duorū ita fuerit ⁊ erat impoſſibilis ſeparatio: qꝛ tunc agitur cōmuni diuidendo pꝛo modo frumenti vt pꝛo qualitate ⁊ quātitate diuidatur, vt qui plus habebat de frumento, vel pꝛetioſius habebat ei reſtituatur plus in pꝛetio plus in frumento. arbitrio em̄ iudicis hoc continebitur vt eſtimet in illo iudicio communi diuidēdo quale fuit frumentum vniuſcuiuſque ⁊ quantū. vt dictum eſt ⁊ ſic quale ſtat pꝛopꝛie ⁊ non exponitur quale ibi vt in. j. lectura. Hāc lecturā vult tāgere glo. ab illo loco gl, vt dic ꝛc. vſque ibi
2 no. ꝛc. ¶ †Sequitur bona gloſſa que indiget alia. iſtis duab⁹ lecturis obſtat excepta pꝛima quo ad pꝛimum caſum. ⁊ iſti ſecunde in totū cum dicitur quod agitur communi diuidendo quando, ſcʒ voluntate duorū miſtum eſt frumentum: ſi impoſſibilis eſt ſeparatio, agitur cōmuni diuidendo: imo dicit litera, in rem quidē actio pꝛo modo frumēti cuiuſqʒ competit, ſi ex quo facta communio ⁊ cōpetit cōmuni diuidendo agi non poteſt. Iſtas lecturas ponit gl. ſed dominus meus dicebat ꝙ dato vno ꝙ frumentum ſit cōmune, tamen pōt agi rei vend. pꝛo parte indiuiſa vt habeat pars diuiſa, vt. ff. ſi pars hr̄ditatis pet. l. nō poſſum⁹. Dn̄s meus Tertio modo, alias eſt alio modo ponit caſum in iſto ver. ⁊ intelligit totum verſi. vſque in fi. ſui voluntate duorū miſtum eſt frumentū ⁊ poſſibilis eſt ſeparatio: qꝛ tunc non eſt commune, ⁊ ciuilis cōpetit actio in rem, ſcʒ rei vendi. pꝛo modo frumēti ſui vt quilibet quātū hʒ ibi de frumento id eſt grana ſingula ſui frumenti, vendicet arbitrio aūt iudicis hoc continetur vt ipſe eſtimet quale. expone id eſt ꝙ, vel expone pꝛopꝛie quale, albius vel nō craſſi⁹ vel nō: vt ꝑ hoc qlibet grana ſua ſingula poſſit habere. Iſte caſus leuioꝛ. ⁊ planioꝛ eſt: niſi intelligas ita ipſū non poteris intelligere gloſſam, vnde gloſſ. eſt in ſe difficilis, nec facit ad intelligentiam tex. in ſuo ſolo.

1 ☞ Edificium factum ex materia aliena quādo cadat ſolo, ⁊ qualiter pꝛeuidetur domino.

Cum in ſuo ſolo. Ut intelligas gloſſā toti⁹. §. q̄ obſcura eſt, ſcias ꝙ ſi edificauerit in ſolo tuo de materia aliena ſi tu es bone fidei, ⁊ d iſto
1 loquitur. §. iure tu es dn̄s † edificij: qꝛ edificiū ſolo cedit: ⁊ ſimilit̄ dn̄s materie pura tigni alieni ꝙ iunxiſti dom⁹ tue, remanet, dns, ſed non poteſt agere cōtra teſtāte edificio rei venditionis ex quo es bone fidei, ſed poteſt agere actione de tigno iniuncto ad duplū, Sʒ ſi tu eſſes male fidei, ⁊ de iſto nō loquitur. §. videt tunc ſimiliter ꝙ es dn̄s edificij: ſed dn̄s contra te poteſt agere rei vend. vt non eſtimetur, ſed vt pꝛeſtetur eſtimatio: vt. ff. de rei vēd. l. in rem. §. tignū. ⁊ hoc ſi vult, alias nō: qꝛ ⁊ actio, de tigno iniuncto in duplum agere pōt. Item ad exibendum, ⁊ furti condi. furtiua: vt iſtas habes hic in gl. que cadit per actionē q̄ cadit in tigno iniuncto, que ca ſit ſuper illo niſi accuſatoꝛem hic intelligo. ⁊ eſt gl. in illo ver. ſed ſi aliqua ſuper illo ver. vēdicare. vbi dicitur lʒ ꝯ eum qui bona edificat in ſuo ſolo de materia aliena dominus materie vel tigni quandiu manet edificium vendicare non poſſit tn̄ diruto edificio ſi egerit ſtāte edificio ad duplū ꝑ actionē d tigno iniūcto poterit agere rei vendicatiōe pꝛo ſua materia non obſtāte dicit gl. aliqua tp̄is pꝛeſcriptione. ⁊ hoc quādo pꝛeſcriptio currit ꝯ deſides: ſed iſte nō fuit negligens in rei vēdicat. dato ꝙ duraſſet edificium per mille annos: qꝛ durante edificio non poterat agere rei vendicatio. contra bona fide edificantem vt dicit pꝛincipiū huius. §. Et ex q̊ nō potuit agere, ei non currit pꝛeſcriptio. C. de annali exceptione. l. j. in fine quo ad iſtā partē gl. vera eſt ſed rō ſequitur in gl. Aliud eſt dicit gl. ſi edificatoꝛ fuit male fidei: qꝛ tunc durāte edificio poſſet agi rei vēdicat. ff. de rei vendicatione. l. in rem. §. tignum. ſi non egit, fuit negligēs: ⁊ ideo ſi durauit edificium triginta annis, nec iſte egit: quia tanto tempoꝛe pꝛeſcribit male fidei poſſeſſoꝛ, certe ſi durat edificiū nō poterit vēdicare. Quātū ad mēbꝛū vltimū repꝛobat dn̄s meus gl. pꝛeſcriptio currit contra deſidem in eo quod deſes eſt vel negligens, ſed extitit edificiū licet dn̄s edificij poſſet intentare contra eum qui mala fide iniunxit quid conſequitur: Certe rem nō cōſeq̄retur, ſed eſtimatiōem. vt. ff. de rei vēdicatione. l. in rem. §. tignū ⁊ inde tunc pꝛimo cōpetit rei vendicatione ad rem cū eſſet dirutū edificiū: vn̄ pꝛimo modo agēdi nō fuit negligēs, ⁊ ſi ꝯ eum nō currit pꝛeſcriptio in rei vēdicatiōe ad rem ipſam, gloſſa pōt coloꝛari: qꝛ q eſt negligēs in vno caſu, currit ſibi pꝛeſcriptio in vno ⁊ in alio. ff. vi. bo. rapt. l. tertia. ⁊ eſt ad hoc. C. de his q a non do. ma. l. vltima. vn̄ ſicut currit ſibi pꝛeſcriptio extāte ēt edificio ita quātū ad modū agēdū ad rei eſtimationē curret ſibi quātū ad aliū modū agendi ſcʒ ad rem ipſam. Dicendū tamen contrariū, ⁊ ad illud negligens in vno currit ſibi pꝛeſcriptio in alio. dicendum verū eſt, tu dicis extāte edificio fuit negligens in rei vēdicatione quantū ad illum modū agendi, ſcilicet pꝛo rei eſtimatione. Dicēdum quod falſum eſt: vnde bene verum eſt qȯ poteſt agere, ſi vult: non tamen eſt negligens, ſi non agit: quia ſi ageret rei vēdicatione, ⁊ reciperet extāte edificio rei eſtimationē amitteret dominiū rei ſue: ⁊ ſic diruto edificio nō poſſet agere rei vēdicatione ad rem ipſam: ſed nemo cōpellitur ad hoc vt amittat dominiū rei ſue, vt. ff. rerū amota. l. non enim. Vn̄ durāte edificio nec contra bone fidei poſſeſſoꝛem, nec cōtra male fid. poſſ. currit pꝛeſcriptio in rei vendicatione quicquid dicat gloſſ. ꝛc.

Et ſi is. Qui pinxerit. ibi in gl. queſtionem, quis dʒ pꝛeferri habens directā rei vendicati. vel vtilē: ⁊ dicit vtilē: qꝛ habens vtilē pꝛefertur. Unde emphyteota habēs vtile dominiū pꝛefertur domino habēti directū. ff. ſi ager vecti. vel emph. pe. l. j. Sed dic ꝙ ibi loquit̄ vbi vtraqʒ eſt vera ſed hic eſt vtilis rei vendicatio. datur enim a l. ex equitate ne amittat totū dominus quōdā tabule foꝛme pꝛopter reliquias pꝛecedētis mandati. ē. eodē poſuit in illo. §. litere ꝛc. foꝛmant plures queſtiones
4 ſuper hoc ꝙ d. † litera ſeu ſcriptura cedit charte: qꝛ ex hoc videtur ſequi in litera incōueniētia: ſed illas q̄ſtiōes habeo diſcuſſas ff. ab exhiben. l. iij. §. interdum. Caius. ꝛc.

1 ☞ Bone fidei poſſeſſoꝛ an faciat fructus induſtriales ſuos ꝑ cultura ⁊ cura.
2 Bone fidei poſſeſſoꝛ quando faciat fructus ſuos
3 Bone fidei poſſeſſoꝛ qn̄ teneatur de conſumptis.

Si quis. A nō dn̄o. Ibi dicitur, ſi quis haberet rē alienā bona fide ⁊ iuſta de cā. id eſt iuſto argumēto emptionis, vel vēditionis, alias donationis, facit fructus ſuos bona fide. dt gl. in initio emptionis non opʒ ꝙ habeat bonā fidē continuatam a pꝛincipio vſque ad finem: ſed ſufficit qȯ habeat a pꝛincipio, ſcilicet tempoꝛe emptionis bonam fidem. vt. ff. d v. ſur. l. q ſcit. §. bone fidei poſſeſſoꝛ vt fruct⁹ faciat ſuos, intellige qꝛ licet bone fidei poſſeſſoꝛ faciat fruct⁹ ſuos, de cōſumptis nullo modo tenetur nec de extātibus rei vend. qꝛ ſuos fecit, ſi tamē rem iud. offi. vt. C. de rei vē. l. cſt. §. bo. fi. Intellige igitur hāc gl. qꝛ hic dicitur ꝙ ſufficit in initio bonā fidem habere, licet mala fides ſuperuenerit, verum eſt ad hoc ꝙ facit bone fidei poſſeſſoꝛ fruct⁹ ſuos ſi a patre illo quo ſuperuenit mala fides, tenet ēt d cōſumptis vt eos reſtituat iudicis officio qꝛ ex tunc tenetur de cul-
1 pa † Itē not. ꝙ dicitur hic ꝙ bone fidei poſſeſſoꝛ facit fructus induſtriales ſuos pꝛo cultura ⁊ cura: vnd inuenitur ꝙ faciat ſuos ſi coluit ⁊ curauit. Sʒ dic dato ꝙ alter coluit, tn̄ ſi poſſideat tp̄e perceptionis fructuum bone fidei poſſeſſor facit ſuos: vt. ff. de v.
2 ſur. l. q ſcit. §. in alieno. ¶ † Itē no. hic quod dicit qȯ bone fidei poſſeſſoꝛ ex iuſta cā vel iuſto titulo facit fructus ſuos, qd ſi bone fidei poſſ. nec habeat iuſtā cauſam per gl. dicit quod non minus facit fruct⁹ ſuos ⁊ al. ff. ſi rē. l. iiij. §. poſt litis. ibi ſʒ foꝛte iudicatum ꝛc. Sed certe lex illa hic non dicit ꝙ non habeat titulū, nec qȯ haberet, ſed per iura queſiuit, hic videtur qȯ exigatur: tamē doctoꝛes ſunt in illa opinione ꝙ bone fidei poſſeſſoꝛ ⁊ ſi non habeat cauſam iuſtā ſeu titulum iuſtum facit ſuos: gl. hic dicit. Item qȯ hic dicitur, qȯ qui bona fide poſſidet facit fructus ſuos, intellige qȯ poſſeſſio ciuilis eſt illa que parit iſtum effectum, qȯ qui bona fide poſſidet, faciat fructus ſuos, ⁊ ꝙ vſu capiat ſecūdā. Unde ſi vado vltra mare, qꝛ rerū mearū retineo poſſeſſionē ciuilē. ſi ali⁹ poſſideat ⁊ tollat licet bo. fide poſſ. nō tenet̄ de fructibus induſtrialibus cōſumptis, intelligit glo. etiā inquantum eſt locupletioꝛ ꝙ non tenentur hic ſic oſtendo: qꝛ hic dicit gl. quod de naturalib. cōſumptis teneatur inquātū locupletioꝛ eſt ꝑ. l. ff. ſi cer. pe. l. ſi me. ⁊ Titium. quia illos non facit ſuos, vn̄ hic gl. cōtraria illi que eſt. j. de offic. iudi. illoꝝ. ſu ꝑ illo verbo cōſumptoꝝ vnde vt concoꝛdemus gl. cum gl. opoꝛtet dicere quod iſta q̄ hic eſt loquitur de naturalib. que dicit qȯ bo. fid. poſſ. de cōſump. in quātū locupletioꝛ eſt, ſed qȯ ibi dicit quod bo. fi. poſſ. non tenetur etiā inquātū locupletioꝛ, ſed ꝙ ibi dicit quod bo. fid. poſſ. lucretur fructus intellige de induſtrialib. quidā tn̄ doctoꝛ domini mei dicebat ꝙ bo. fid. poſſ. tenetur de cōſumptis. etiā induſtrialib. inquantū locupletioꝛ. ⁊ hoc ſi nō habeat titulū ⁊ pꝛo hoc arguebat ſic, Petitio hereditatis datur ꝯ poſſidentem qui non habet titulū ſed intentionē poſſ. in bo. fidei poſſ. de conſumptis inquātū locupletior: vt. ff. de petitione hered. l. item veniūt. §. eos aūt. vn̄ ſicut eſt in peti. hereditatis, ſic dʒ eſſe in rei vend. partem videtur ꝙ multo foꝛtius hoc ſit in rei vend. qꝛ qui agit rei vēdi. allegat ius plenius q̄ꝫ qui agit petitione hereditatis: qꝛ allegat dominum alter non: ⁊ ideo minus opʒ iuuari. alias iuuari poſſet cōtra agentem rei vend. quā cōtra agentem peti. here. vnd in ex penſis repetendis bo. fid. poſſ. pingui⁹ ſubuenitur in peti. here. q̄ꝫ in rei vēdicatiōe vt huiuſmodi. ē. eo. titu. §. ex diuerſis. in gl. que dicit cadit in fin. illius. §. incipit, cum de nouo edificat. §. ci. vero qui ſciens.

1 ☞ Male fidei poſſeſſoꝛ tenetur de fructibus perceptis ⁊ percipiendis, ⁊ quando.

Dici

Dicitur. Jn gl. ꝙ male fid. poſſeſſoꝛ tenetur de fructi-
bus pceptis ꝛ percipiẽdis, hoc eſt verũ ſi non
hꝫ titulũ excuſat ipſum a pcipiendis, quod dicitur qꝛ male fid.
poſſeſ. habens ti. nõ tenetur eadẽ actiõe qua ꝛ de fundo: qꝛ fruc-
tus illi pars fundi ſunt: vt ff. de rei vendi. l. fructus pendentes.
Jntelligas de pcipiendis id eſt, q percipi potuerũt. Jtem quidã
dicunt ꝙ male fidei poſſeſſoꝛ habẽs tit. excuſaꝉ a percipiendis.
dicũt per legẽ. C. de rei ven. l. domũ. Sed dicit dominus meꝰ ꝙ
illa lex hoc nõ dꝭ. i. dicitur quod male fidei poſſeſſoꝛ habens ti.
tenetur de perceptis, ſed nõ dicitur qꝺ nõ teneatur de percipiẽ
dis. ſed non doctoꝛes hoc cõcludunt. ex quo dicit lex quod teneꝉ
de perceptis, videtur negare ꝓ nõ teneatur de percipiẽdis. ar.
2 ff. de iud. l. cũ pretoꝛ. C. de pꝛocur. l. ſi maritus. †Sed dñs meus
dicit ꝙ etiã habens titulꝫ, ex q̊ male fidei poſſeſſoꝛ, tenetur de
perceptis ꝛ percipiẽdis, nec inuenitur lex que dicat ꝯtrium. Jtẽ
dicit ipſe ꝛ ſi hoc ſit verũ ꝙ ꝑpter titulum excuſetur a percipiẽ
dis, hoc eſt verũ vſque ad litis cõteſtationem poſt lit. cõte. nõ: qꝛ
poſt lit. cõte. omnes male fid. poſſ. pares ſunt. ff. de pet. her. l. ſꝫ
ꝛ ſi lege. §. ſi aũt. dꝭ gl. male fid. poſſ. habens ti. excuſatur de per
cipiendis propter titulum, niſi in quatuoꝛ caſibus quibus de
percipiendis ipſum nõ excuſat, ꝛ numerat gl. illos caſus. Expo
teſt dici bꝛeuiter quod male fid. poſſ. nõ habeat titulũ qm̄ dꝭ lex
nullum ipſo iure, vel quem vult annullãdum habere ꝓ nõ titu-
lo nec excuſatur a percipiendis: ꝛ ſic reducas illos quatuoꝛ ca-
ſus. Et ad vnũ ꝙ dicitur quod male fid. poſ. non habens titulũ
vel habens, ſed nõ iuſtũ, tenetur de percipiendis: nõ eſt intelli-
gendũ vt dictũ eſt ſ. de percipiendis in futurum. qꝛ illi ſunt pa-
res fundi, ꝛ veniunt in rei ven. ſicut ꝛ fundus. ff. de rei ven. l. fru-
ctus. vñ intelligiꝉ de percipiendis. i. qui percipi potuerũt, ſed a
q: dicunt ꝙ a domino, nõ a poſſeſſoꝛe, vnde ſ̄m eos ſ̄m gl. ſi nõ ẽ
bonus cultoꝛ, ꝛ poſſeſſoꝛ optimus, ſolum tenetur de his qui per
cipi poterunt a dño, nõ a ſe maleſi. poſ. ſed dicas ꝯ. qꝛ. l. dicat ꝙ
tenetur de percipiẽdis maleſi. poſſ. ꝛ de his quos percipere po
tuit ipſe maleſi. poſ. vt C. de rei ven. l. domum.

Js vero ad quem. Jbi dicit gl. vſufr. facit fru
ctus ſuos ſtatim cũ ꝑcipit,
dꝭ gl. percipit, ꝛ ſi in hoꝛreo ſint impoſiti. Sed dic ꝙ nulla eſt dif
ferentia inter bonoꝝ poſſeſſoꝛẽ ꝛ fructuariũ quo ad hoc qꝛ ſta-
tim cũ ſunt a ſolo ſeparati vterqꝫ facit ſuos ſed in hoc eſt differẽ
tia qꝛ bone fid. poſ. facit ſuos ſiue ab illo ſiue a quocũqꝫ alio fue
rint percepti, fructuarius nõ niſi ipſe vel alius nomine ſuo per-
cepit: vt ff. quibus mo. vſuſfru, amit. l. ſi fructuarius meſſem. ꝛ ff.
de vſuris. l. qui ſcit. §. j.

1 ☞ Theſaurum ſi quis inuenerit an ꝛ quando ſit inuentoꝛis.

1 **Theſauros.** †Jbi dꝛ ꝙ ſi aliquis inuenerit theſau
rũ in loco ſuo. ſuus eſt. dicit gl. in ſuo
hoc eſt dicere ſi dñs ſit loci in quo inuenit. dicit gl. ſiue dñs ſit di
recto, ſiue vtiliter vt emphyteutarius feudatarius. Placẽtinus
tñ dicit ꝙ intellexit de dño directo: qꝛ ibi dꝛ ſimpliciter, ſi quis i
ſuo, i. ſi quis dominus inuenerit in loco cuius eſt dñs, vel cuius
hꝫ dominium: ſed appellatione domini intelligiꝉ qui dominus
põt eſſe directo. ff. ſi ager vecti. pe. l. j. §. qꝺ in perpetuum. vnde
ibi dicitur qui in perpetuum fundum cõduxerit, quis dominus
nõ ſit ꝛc. vnde tales dicuntur ibi non domini, ꝛ cõſtat ꝙ habẽt vti
le dominium, ꝛ ꝙ rei ven. vtilẽ hꝫ, vt ibi dicitur vnde qñ inueniã
in meo, ꝛ qñ in alieno habes. C. de metallis ꝛ de metallariis. l. cũ
cti. vnde dicit ſi habeat quis vtile dominium, ꝛ inueniat qd mo-
bile vt pecuniã, certe ꝓfertur directo domino: ꝛ ſicut facit fructꝰ
ſuos, ſic ꝛ illud mobile ſuum eſt. Si autem ſit immobile, vt qꝛ in
ueniat materiã argenteam, ipſa materia eſt immobilis. lꝫ cũ ex
tenſum ſit mobile, certe pꝛopꝛietas directi domini redibit ad
dominum directũ, ſicut ꝛ de feudo locuti ſumus. Quia locuti ſu
mus de dñio directo ꝛ vtili, ſcias ꝙ ſoli Jtalici ſunt domini quia
non ſoluunt tributa rerũ ſuarũ: vnde dicuntur habere directꝫ
dominiũ, ꝛ ſunt ſoli dñi rerum ſuarum. C. de vſuc. trãſfoꝛ. l. vni.
ꝛ ita habes per legẽ illã ꝙ quicunqꝫ ſoluit tributũ vel cenſum, ñ
2 eſt directo dñs ſed vtiliter. † Ex hoc dicit dñs meus ꝙ quicunqꝫ
agit ꝯ aliquem, ꝛ pꝛoponat rei vendicationem qꝛ ꝛ pauci ſunt,
imo pauciſſimi qui aliqd nõ ſoluãt de re ſua immobili: permit-
tit reus actoꝛem acquiri donec ſit pꝛope ſententiã diffinitiuã. ꝛ
tunc dicat. Domine iudex nõ pꝛocedatis vlterius, qꝛ ineptã ac-
tionem pꝛopoſuit qꝛ egit rei vendicatione, ꝛ ſic dixit ſe directꝫ
dñm, ꝛ tamẽ non eſt, ſed vtiliter: vnde ex quo ſimpliciter intenta
uit rei vend. dixit directo ſe dominũ, ꝛ eſt tributaria vel cenſua
lis ex hoc per iſta iura. C. de vſuca. tranſfor. l. vni. ff. ſi ager vect.
pe. l. j. ff. ſi menſ. fal. mo. di.

1 ☞ Dominium qñ ſola traditione clauium transferatur.

Jtem ſi quis merces. ꝛc. Jbi dicit qꝺ ſi
claues hoꝛrei
vẽditoꝛ tradidit emptoꝛi merciũ q̄ erãt in hoꝛreo, foꝛte vini qꝺ
erat in cellario. trãſfertur dominium ſine alia traditiõe ꝛ ẽt poſ
ſidet. ẽt gl. ꝛ hoc ꝓpter pꝛeſentem viſionem. ff. de acq. poſ. l. j. §.
ſi iuſſerim. dicendum ꝙ falſum eſt quod hic ꝓpter viſionem acq
ratur poſſeſſio, vnde verũ eſt quod per viſuꝫ acquiritur poſſeſſio
vbi requiritur viſus rei que eſt acquirenda in poſſeſſio. vt ff. de
acq. poſ. l. j. §. ſi iuſſerim. ſed hic quando hoꝛrea erãt clauſa qño
viderit: nimis bene viderit qui viderat merces hoꝛreis clauſis,
vnde per ſolã traditionẽ clauiũ ante hoꝛrea, acquiritur poſſeſſio
qꝛ claues ſunt via deueniendi ad poſſeſſionẽ, ſed de feſtuca quo-
modo ꝑ feſtucã alicui poſſeſſio acquiratur, dicit dominus meus
quod non videt nec iura dicunt, nec ratio cõcoꝛdat.

Pꝛo derelicto. Jbi dicitur quod id quod ꝓ de
relicto habeꝉ, occupãti cõcediꝉ.
Quidã ponunt exemplũ, ſi aliquis libꝛũ apertuꝫ ꝓiecerit i aqua
nec ꝙ animo accipiendi a ſe pꝛoiecerit, ꝛ ꝓ derelicto habuit vnꝺ
cõceditur occupanti. Dicas verũ eſt niſi alia ꝑſumptio eſſet per
ſe, ſcꝫ quod nemo pꝛeſumitur iactare merces ſuas, vt ff. de ꝯ ba.
l. cũ de indebito. dicit verũ ſi exiſtens in periculo iactat etiã ap-
tum nõ pꝛeſumitur habere pꝛo derelicto, ſed ſi tẽpoꝛe q̊ nõ erat
in periculo ex mõ iactãdi: qꝛ apertũ iactauit pꝛeſumitur qꝛ ha-
buit pꝛo derelicto, imo incumbit ſemꝑ onus ꝓbandi venditoꝛẽ
velit vẽdere vel vẽdicare, qꝛ ſemper pꝛo dño ꝑſumetur. vnde di
cit lex ſi aliquis occidit ſe, põt eſſe quod pꝛopter cõſcientiã crimi
nis hoc fecit, ſi demens hoc fecit, vel pꝛopter impatientiã dolo-
ris. Pꝛimo caſu amittit bona: qꝛ publicãtur. Secundo caſu nõ
amittit: ſed ſi fiſcus petat bona, ꝑſumiꝉ pꝛo defuncto vt bona nõ
amittat qui moꝛtem ſibi cõſciuit pꝛopter doloꝛis impatientiaꝫ,
vel vite tediũ, vt C. de bo. eo. q moꝛ. ſibi cõſci. l. vlt. ad fi. qꝫ ꝛ in ꝓ
poſito lꝫ aliqui ẽt ſi nõ eſſet tẽpeſtas libꝛum apertum pꝛoiecerit i
aquã, pꝛeſumitur ꝙ non animo habendi pꝛo derelicto, ſed iõ qꝛ
timebat periculũ: qꝛ lꝫ tempeſtas non ſit, tamen poteſt iactare,
vel qꝛ timet periculũ, vel quia habet animum habendi pꝛo dere
licto: vnde ſemper pꝛeſumitur pꝛo domino ne rem ſuam amit-
tat, quod timoꝛe periculi hoc fecerit.

De teſtamentis ordinandis. Rub.

Teſtamentum. Hic tãgiꝉ tria ge-
nera teſtamentoꝝ
Olim initio vtebãtur homines duobus generi-
bus teſtamentoꝛum, vnum vocabatur calatis co
mitiis q̊ vtebãtur homines tẽpoꝛe pacis: aliud
erat genus quod vocabaꝉ pꝛocinctũ, q̊ vtebanꝉ
homines tꝑe belli, ꝛ quod illa duo ſic dicantur habes in gl. ꝛ eſt
planum. Deinde acceſſit tertiũ genus teſtandi quod appellatur
teſtm̄ per es ꝛ libꝛã. id eſt, per es libꝛatum ſeu eſtimatum qꝛ te-
ſtatoꝛ emancipabat filios, heres inſtitutus pꝛo modico emebat
oĩa bona teſtatoꝛis, ꝛ erat quidã qui libꝛabat ſeu eſtimabat oĩa
bõa defuncti ꝛ modice, ꝛ ſic eis eſtimatis ſeu libꝛatis modice he
res emebat vt dixi. Sed quare hoc. ecce vna ratio, teſtatoꝛ habe
bat filios in ptãte, debebat eos emãcipare anteqꝫ teſtaretur: qꝛ
qꝛ viuẽte patre filii ſunt quaſi domini rerum paternarum, ꝛ hr̄di
tatis paterne, vt ff. de lib. ꝛ poſth. l. in ſuis. ꝛ ita ſi inueniretur te
ſtatoꝛ tꝑe moꝛtis habere filios in ſua ptãte iueniretur nõ plene
dñs: ꝛ qꝛ teſtari quaſi de alienis nõ poterat, iõ eos emãcipabat ꝛ
ſic erãt incogniti iure ciuili: emãcipatio olim fiebat per imagina
riã venditionem: iõ incerte erãt iſte imaginarie vẽditiones. ecce
igitur quare ſic fiebat illud tertium genus. Alii dicunt ꝙ cauſa
quare ſic fiebat, erat iſta: heres vt eſſet firmꝰ heres emebat pꝛo
modico: qꝛ cã nõ lucratiua firmioꝛ eſt qꝫ lucratiua, vt C. de ipo.
lucra. de ſcrip. l. vni. ſed in parte iſtas rationes ex parte dei. ideo
illa iura ſunt coꝛrecta: qꝛ nõ habebãt veras cauſas,

Jn litera ſed cum paulatim. ꝛc.
Jbi recitaꝉ ius nouum, id eſt ius cõſtitutionũ circa teſtm̄. Et ibi
dicitur in ver. ſignacula, ꝙ teſtamentum a iure pꝛetoꝛio hꝫ nu-
merum ſeptẽ teſtium, ꝛ coꝛum ſignacula, ꝙ teſtamẽtum a iure ꝑ-
toꝛio imo a iure ciuili hꝫ numerum ſeptem teſtium, vt ſ. e. verſ.
acceſſit in fi. Sed dicendũ quod a iure ciuili capit numerum ſe-
ptẽ teſtium, ſed nõ vere qꝛ libꝛipens ibi in extrema hr̄ditatis, q
erat heres cõputabatur numerus ſeptẽ teſtium: ſed per ius pꝛe
toꝛium exiguntur ſeptem veri teſtes, alii ab herede ꝛ ab eſtima
toꝛe: qꝛ per ius pꝛetoꝛium, nec emãcipatio, nec iſta imaginaria
venditio fiebat, vt in pꝛin. ver. ſed pꝛedicta in fi.
1 ☞ Mulier in teſtamẽtis non põt eſſe teſtis. ſecꝰ in codicillis.
2 Jmpubes maioꝛ factus an poſſit teſtificari de his que vidit i pu
pillaritate.

1 **Teſtes autem.** ¶ †Jbi dicitur quod mulier ñ po
teſt ẽe teſtis in teſtamẽto, Querit
l

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN